Барномаи њамкорї байни шарикони сетарафаи Љумњурии Тољикистон ва Ташкилоти байналмилалии мењнат оид ба мењнати арзанда барои солњои 2015-2017

Бо ќарори Њукумати
Љумњурии Тољикистон
аз 28 феврали соли 2015, № 103
тасдиќ шудааст

Барномаи њамкорї байни шарикони сетарафаи Љумњурии Тољикистон ва Ташкилоти байналмилалии мењнат оид ба мењнати арзанда (минъбад Барнома) барои солњои
2015-2017

I.. МУЌАДДИМА

1. Барномаи њамкорї байни шарикони сетарафаи Љумњурии Тољикистон ва Ташкилоти байналмилалии мењнат оид ба мењнати арзанда ба афзалиятњои миллї асос ёфта дар раванди муколамаи машваратї байни шарикони сетарафаи Љумњурии Тољикистон (Њукумати Љумњурии Тољикистон, Федератсияи иттифоќњои касабаи мустаќили Тољикистон ва Иттињодияи корфармоёни Љумњурии Тољикистон) бо иштироки фаъоли Гурўњи дастгирии техникї оид ба масъалањои мењнати арзанда ва Бюрои Ташкилоти байналмилалии мењнат (минбаъд ТБМ) дар Аврупои Шарќї ва Осиёи Марказї тањия гардидааст. Дар Барномаи нав натиљаи татбиќи Барнома оид ба мењнати арзанда барои солњои 2011-2013, инчунин хулоса ва тавсияњои бањогузории иљрои Барномаи пештара, ба инобат гирифта шудааст.

2. Барнома дар доираи татбиќи санадњои меъёрии њуќуќии соњаи мењнат, шуѓли ањолї, њифзї иљтимої ва суѓуртаи иљтимоии давлатї тањия гардида, барои рушди устувори иљтимоию иќтисодии мамлакат бо роњи танзими муносибатњои мењнатї мутобиќи стандартњои байналмилалї, инкишофи шуѓли самаранок, таъмини њифзи иљтимоии ањолї ва пешрафти минбаъдаи муколамаи иљтимої равона гардидааст.

Татбиќи Барнома барои ноил шудан ба њадафњои Стратегияи миллии рушди Љумњурии Тољикистон то соли 2015, ки ба Њадафњои рушди њазорсола, Стратегияи рушди бозори мењнати Љумњурии Тољикистон дар давраи то соли 2020 асос ёфтааст, Стратегияи миёнамўњлати баланд бардоштани некўањволии ањолии Тољикистон дар солњои 2013-2015, Барномаи њифзи мењнат дар Љумхурии Тољикистон барои солњои 2013-2016 ва дигар барномањои давлатии соњавї мусоидат хоњад намуд.

3. Барнома њамчунин ба афзалиятњои Барномаи намунавии Созмони Милали Муттањид оид ба расонидани кўмак бо маќсади рушд (UNDAF) асос ёфта ва љињати муваффаќ гаштан ба натиљањои он наќши муњим хоњад гузошт. Дар доираи Барнома њамчунин муколамаи сиёсњ бо Шўрои њамоњангсози рушд (минбаъд ШЊР) барои мубодилаи ахбор оид ба

масъалањо ва чорабинињои ањамияти мутаќобиладошта дастгирї карда мешавад.

4. Барнома дар заминаи тањлили вазъи мењнати арзанда дар Тољикистон, ки аз љониби Ташкилоти байналмилалии мењнат моњњои июн августи соли 2013 гузаронида шуда ва тавсияњои дар рафти натиљаи бањодињии иљрои Барномаи пештара пешнињодгардида тањия гардидааст. Барнома дорои самтњои муњимтарини афзалиятноки њамкорї бо Ташкилоти байналмилалии мењнат барои солњои 2015-2017, натиљањои дахлдор, нишондињандањо ва стратегияи татбиќ иборат буда, њамчунин масъалањои њамоњангсозї, мониторинг ва бањогузориро дар бар мегирад.

II . РУШДИ ИЉТИМОИЮ ИЌТИСОДЇ ВА МУШКИЛОТИ АСОСИИ СОЊАИ МЕЊНАТ

1. Вазъи иќтисодї

5. Пас аз таназзули иќтисодиёт дар солњои 1990 ва пастравии бесобиќаи Маљмўи Мањсулоти Дохилї (минбаъд - ММД) ба андозаи 75 фоиз дар солњои 2000 афзоиши ММД ба њисоби миёна 8 фоизро ташкил дод. Дар натиљаи ин њаљми ММД ба њар сари ањолї ба таври воќеї амалан ду баробар афзуд. Бо афзоиши назарраси интиќоли маблаѓњои пулии муњољирони мењнатї, ки соли 2012 њаљми онњо баробар ба 47 фоизи Маљмўи Мањсулоти Дохилиро ташкил дода, даромад ба њар сари ањолї боз њам зиёдтар гардид. Даромади пулии воќеии ањолї дар моњњои январ-декабри соли 2013 нисбат ба њамин давраи соли 2012 -16,5 фоиз афзоиш ёфт.

6. Афзоиши иќтисодиёти миллї дар дањсолаи охир ба рушди соњањои иќтисодиёт ба монанди савдо, сохтмон, наќлиёт ва алоќа вобаста мебошад. Хољагии дењот чун пешина камтар аз иќтидори худ амал менамояд, кўшишњо љињати таљдиду рушди истењсолот ва соњањои нави коркарди саноатї алњол натиљаи дилхоњ наовардаанд.

7. Мувозинати иќтисодї њам дар ин давра аз бисёр љињат тавассути содироти ќувваи арзони мењнатї таъмин карда шудааст. Мутаассифона, маблаѓњои интиќолнамудаи муњољирони мењнатї на барои рушди истењсоли миллї, ба роњ мондани фаъолияти соњибкории хурду миёна ва таъсиси љойњои нави корї, балки асосан барои ќонеъ гардонидани талаботи истеъмолї равона мегарданд. Барои дар солњои минбаъда ноил гардадан ба рушди усувор ва густариши њаматарафаи мењнати арзанда дар љумњурї, гузаштан ба чунин шакли тараќќиёт зарур аст, ки он на ба содироти мењнат, балки ба таъсис додани занљири ќавии арзиши изофа, пешбурди робитањои байнисоњавї дар иќтисодиёти миллї такя кунад.

8. Сатњи камбизоатї баъди барњам хўрдани Иттињоди Шўравї бенињоят баланд буд ва дар соли 1999 ин нишондињанда 81 фоизро ташкил медод. Агар дар соли 2003 амалан аз чор се њиссаи ањолї зиндагии камбаѓалона дошта бошанд, дар соли 2014 ин нишондињанда таќрибан 38,3 фоизи

хонаводањои Тољикистонро фаро мегирифт. Дарањаи бенавої бошад хеле коњиш ёфта, аз 42 фоизи соли 2009 ба 14 фоиз расид.

9. Наќши муњимро дар пастшавии сатњи камбизоатї маблаѓњои равонакардаи муњољирони мењнатї мебозанд. Чи тавре, ки аз тањќиќоти гузаронидаи Ташкилоти байналмилалии мењнат дар соли 2009 маълум гардид, барои 31 фоизи хонаводањо интиќоли пули манбаи ягонаи даромад ба њисоб рафта, барои 31 фоизи дигари хонаводањо интиќоли пулї 60 фоизи даромади умумиашонро ташкил медод. Чунин вазъият хавфи љиддиро ба миён оварда метавонад, зеро хонаводаро аз музди мењнати аъзои оила, ки дар хориљи кишвар бидуни кафолати даромаднокї кор мекунанд, вобаста мегардонад.

2. Бозори мењнат ва шуѓл

10. Дар солњои 2000-2012 ањолии Тољикистон 29,4 фоиз афзуд ва њозир 8,2 млн нафарро ташкил медињад, ки нисбат ба давраи то расидан ба истиќлолияти соли 1991-ум 42 фоиз зиёд мебошад. Якбора аз 43 фоизи соли 1989 то 36 фоизи соли 2011 кам шудани њиссаи кўдакони то синни 14- сола дар маљмўи ањолї зимни нигоњ доштани њиссаи ночизи ањолии калонсол то ба 4 фоиз ба он оварда расонд, ки коэффитсиенти сарбории муайянкунандаи таносуби кўдакон ва шахсони калонсол ба њар нафари синни ќобили мењнат, якбора аз 0,86 то ба 0,64 кам шуд. Шумораи ањолии синни ќобили мењнат (15-64 сола) нисбат ба шумораи умумии ањолї тезтар афзоиш меёбад. Соли 2011 он 61 фоизи шумораи умумии ањолии мамлакатро ташкил дод. Чунин вазъият аз як љониб бо таъсис додани љойњои кории нави истењсолї ба иќтисодиёт фишор барангезад, аз љониби дигар дар шароити нигоњ доштани сатњи шуѓлнокї метавонад ба афзоиши сатњи истеъмолот, пасандозгузорї ва сармоягузорї мусоидат намояд. Афзоиши ин нишондињандањо барои нигоњ доштани суръатнокии рушди иќтисодї зарур мебошад.

11. Майлони дигари бозори мењнат он аст, ки суръати афзоиши ањолии ќобили мењнат нисбат ба суръати афзоиши ќувваи корї (ањолии аз љињати иќтисодї фаъол) хеле баланд аст. Дар давраи аз соли 2001 то соли 2011 шумораи ањолии ќобили мењнат 1257 њазор нафар афзуд (аз 3415 њазор то 4672 њазор нафар), њол он ки афзоиши шумораи ќувваи кории дохилї њамагї 396 њазор нафарро ташкил медод (аз 1872 њазор то 2267,6 њазор нафар). Ин асосан ба он вобастагї дорад, ки ќисмати зиёди ањолии ќобили мењнат дар љустуљўи кор ба хориљ њиљрат мекунанд ва дар бозори ќувваи дохилии мењнат ширкат намекунанд. Ва ин вазъият аз он шањодат медињад, ки сатњи иштироки ќувваи корї дар инкишофи иќтисодиёти мамлакат коњиш меёбад аз 54,8 фоизи соли 2001 то 49,2 фоиз дар соли 2011.

12. Дар баробари ин, ќайд кардан зарур аст, ки аз соли 2009 то соли 2011 татбиќ намудани барномањои давлатї имкон дод, ки гарчанде ин майлон бартараф нашуда бошад њам, ба њар њол пастравии минбаъдаи сатњи иштироки ќувваи корї дар иќтисодиёти миллї нигоњ дошта шавад.

13. Аз рӯи нишондоди ҳисоботҳои расмӣ дар ин давра дар иқтисодиёт 451 ҳазор ҷойҳои нави корӣ таъсис дода шудааст. Ин имконият дод, ки аҳолии ба камол расидаистодаи қобили меҳнат бо кор таъмин карда шавад ва нишондиҳандаи иштироки аҳолӣ дар қувваи кории дохилӣ дар сатҳи тақрибан 49 фоиз нигоҳ дошта шавад.

14. Камшавии қувваи корӣ дар дохили мамлакат ҷанбаи муайяни гендерӣ дорад. Зеро асосан мардон дар ҷустуҷӯи кор ба хориҷи кишвар мераванд. Аммо бо вуҷуди ба ҳисоб гирифтани муҳоҷирати меҳнатӣ коэффитсиенти фарогирии шуғлнокии мардон дар давраи солҳои 2004 - 2009 аз 72,7 фоиз то 65,9 фоиз коҳиш ёфтааст. Камшавии фаъолнокии иқтисодии занон бевосита ба хориҷшавии онҳо аз бозори меҳнат вобаста мебошад. То соли 2009 иштироки умумии занҳо дар қувваи корӣ, ки панӣ сол қабл 55 фоизро ташкил медод, то 39 фоиз кам гардид.

15. Таҳлили амиқ нишон медиҳад, ки аз бозори меҳнат хориҷшавии занҳо шояд на ба он дараҷае шиддатнок бошад, ки маълумоти оморӣ ифода мекунад. Соли 2004 зиёда аз 16 фоизи занҳо ба сифати аъзои хоҷагиҳои деҳқонӣ ба кори хоҷагиҳои кишоварзӣ вобаста щуда буданд. Гарчанде аксари занҳои пеш дар хоҷагиҳои коллективӣ кор мекардагӣ тамоман аз бозори меҳнат баромада бошанд ҳам, тадқиқотҳо нишон медиҳанд, ки ба ҳисоби миёна онҳо дар деҳот чун пештара вақти зиёди худро ба корҳои хоҷагиҳои деҳқонӣ-фермерӣ сарф мекунанд. Дастоварди муҳими мусбӣ ба таври назаррас зиёд шудани сатҳи шуғли пардохтшавандаи занҳо гардид. Соли 2009 шуғли пардохтшаванда миёни занҳо 58,5 фоизи ҳамаи занҳои шуғлнокро дар бар мегирифт, ки дар соли 2004 ин нишондиҳанда 26,9 фоизро ташкил медод.

16. Тибқи маълумоти Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон сатҳи шуғлнокӣ дар соли 2012 - 97,6 фоизи шумораи аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъолро дар дохили мамлакат ташкил медод, бекории расмӣ бошад - 2,4 фоиз. Ин рақамҳо ннсбат ба рақамҳои соли 2011 бетағйир мондаанд. Аммо онҳо ҳолати воқеиро ифода намекунанд, зеро дар маълумоти расмӣ танҳо шумораи бекороне нишон дода мешавад, ки дар мақомоти давлатии шуғли аҳолӣ ба қайд гирифта шудаанд. Натиҷаи таҳқиқоти қувваи кории (минбаъд - ТҚК) соли 2009 гузаронидашуда нишон дод, ки бекории умумӣ 11,5 фоизро ташкил дода, ҳамзамон сатҳи бекории мардҳо нисбат ба занҳо баланд мебошад (12,3 фоиз нисбати 10,5 фоиз). Якҷоя бо шуғлнокии нопурра сатҳи бекории умумӣ 16,9 фоизи аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъолро ташкил медиҳад, аз ҷумла мардҳо - 17,4 фоиз ва занҳо -12,7 фоиз . Пас аз соли 2009 таҳқиқоти қувваи корӣ бо Ташкилоти байналмилалии меҳнат дигар гузаронида нашуд ва аз ин рӯ маълумот оид ба сатҳи воқеии бекорӣ дар ин давра вуҷуд надорад.

17. Таҳлили бекорон аз рӯи сатҳи маълумотнокӣ нишон медиҳад, ки ба бекорӣ бештар ҳамон қисмати аҳолӣ мувоҷеӣ аст, ки таҳсилоти касбӣ надорад. Яъне, аз миқдори умумии бекорон тақрибан 75 фоиз таҳсилоти

касбӣ надоранд, аз ҷумла: 48,7 фоиз таҳсилоти миёнаи пурра, 18, 4 фоиз - таҳсилоти миёнаи умумӣ ва 7,7 фоиз таҳсилоти ибтидоӣ доранд.

18. Масъалаи бекорӣ дар байни ҷавонон аҳамияти бештар пайдо карда истодааст. Ҳиссаи ҷавонони синни 15-24 - сола дар ҳайати аҳолии қобили меҳнат ба 1 январи соли 2012 - 35,5 фоизро ташкил медод. Агар ба ин гурӯҳ ҷавонони синни аз 24 то 29 - соларо ҳамроҳ кунем, он вақт ҳиссаи ҷавонон дар қувваи кории умумӣ 53 фоизро ташкил медиҳад.

19. Тибқи натиҷаи Таҳқиқоти қувваи корӣ дар соли 2009 сатҳи бекорӣ байни ҷавонмардон (15-24- сола) 16,7 фоизи аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъолро ташкил дод (бидуни муҳоҷирони меҳнатӣ). Бекорӣ миёни ҷавонони шаҳрӣ зиёда аз 30 фоиз ва миёни ҷавонони деҳот бошад 13,3 фоизро ташкил медод ва сабабаш дар он аст, ки ҷавонони деҳот бештар барои дарёфти кор ба хориҷи кишвар мераванд.

20. Сатҳи бекорӣ байни ҷавонон вобаста аз сатҳи маълумотнокии онҳо фарқ мекунад. Масалан, тибқи маълумоти расмӣ дар охири соли 2011 тақрибан 23,5 фоизи ҳамаи хатмкунандагон расман мақоми бекорӣ гирифта буданд, ки аз янҳо хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ 11 фоиз, муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ - 64 фоиз ва муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ 50 фоизро ташкил медоданд. Афзоиши бекорӣ байни ҷавонон асосан аз набудани таҷриба, номувофиқ будани тайёрии касбӣ ба талаботи воқеии бозори мехнат вобаста аст.

21. Муҳоҷирати меҳнатӣ яке аз ҷузъҳои таркибии бозори меҳнати кишвар ва умуман рушди мамлакат мебошад. Маълумоти аниқи оморӣ оиди шумораи аниқи муҳоҷирони меҳнатӣ, ки айни замон дар хориҷи мамлакат кор мекунанд, мавҷуд нест. Тибқи маълумоти гуногун дар соли 2012 шумораи умумии онҳо аз 800 ҳазор то 1,5 млн. нафарро ташкил медод, ки аз 16 фоиз то 31 фоизи ҳамаи аҳолии қобили меҳнат ё худ аз 27 фоиз то 40 фоизи шумораи умумии қувваи кории кишварро ташкил медиад. Россия ва Қазоқистон, чун пешина, мамлакатҳои асосии қабулкунандаи муҳоҷирони меҳнатии Тоҷикистон ба ҳисоб мераванд.

22. Мувофиқи маълумоти Хадамоти муҳоҷирати назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон шумораи умумии муҳоҷирони меҳнатӣ берун аз хориҷи кишвар то соли 2011 афзоиш ёфта, 750 ҳазор нафарро ташкил медод. Солҳои минбаъда бошад пастравии шумораи муҳоҷирони меҳнатӣ ба мушоҳида мерасад. Таносуби мардон ва занон миёни муҳоҷирон низ дар ҳоли тағйирёбӣ буда, агар соли 2006 занҳо 9 фоизи шумораи умумии муҳоҷиронро ташкил дода бошанд, дар соли 2012 ин нишондиҳанда ба 11,6 фоиз расидааст.

23. Умуман, муҳоҷирати меҳнатӣ ба таври бояду шояд ташаккул наёфтааст ва танзим карда намешавад, ки аксаран боиси истисмори муҳоҷирони меҳнатӣ ва вайрон кардани ҳуқуқҳои меҳнатӣ ва инсонии онҳо мегардад. Бисёр муҳоҷирон мувоҷеҳи хавфу хатари ҷиддӣ ба саломатиашон мегарданд.

24. Муҳоҷирати меҳнатӣ дар Тоҷикистон яке аз ҷузъҳои таркибии Стратегияи сиёсати давлатии шуғли аҳолӣ эътироф гардидааст. Аз соли 2005 сар карда, дар Ҷумҳурӣ ҷиҳати танзим ва рушди муҳоҷирати меҳнатӣ чорабиниҳои гуногуни хусусияти ниҳодидошта қабул гардидаанд. Ин чорабиниҳо асосан ба таҳлил ва такмил додани заминаи меъёрию ҳуқуқӣ, тақвияти низоми мониторинги равандҳои ҳиҷрат ва рушди низоми омодагии касбии муҳоҷирони меҳнатӣ равона гардидаанд. Бозори меҳнати Тоҷикистон на танҳо бо сатҳи баланди муҳоҷират ва сатҳи пасти шуғлнокӣ, балки бо тағйирёбии мунтазами таносуби байни шуғлнокии расмӣ ва ғайрирасмӣ ба бартарии шуғли ғайрирасмӣ фарқ мекунад. Ба афзоиши шуғлнокии пардохтшаванда нигоҳ накарда, чун пешина шуғлнокии ғайрирасмӣ чӣ дар соҳаи кишоварзӣ ва чӣ дар дигар бахшҳои иқтисодиёт бартарӣ дорад. Соли 2009 шуғли ғайрирасмӣ 78 фоизи ҳамаи шуғлҳои дохилиро фаро мегирифт ва ҳиссаи занҳо нисбат ба мардҳо баландтар буда, 80 фоизро нисбати 77 фоиз ташкил медод. Дар бахши шуғли ғайрирасмӣ 54 фоизи ҳамаи кормандони соҳаҳои ғайрикишоварзии иқтисодиёти миллӣ фаро гирифта шуда буданд. Агар ин рақамҳо дар нисбати мардҳо 72 фоизро ташкил дода бошад, нисбати занҳо танҳо 37 фоизро ташкил дод. Таҳқиқоти интихобии дар мамлакат гузаронидашуда нишон дод, ки шуғли ғайрирасмӣ асосан дар корхонаҳои хурди хусусӣ, бахусус дар соҳаи савдо, хизматрасонӣ ва сохтмон ташаккул ёфтаанд.

3. Ҳифзи иҷтимоӣ

25. Бо дарназардошти афзоиши ночизи шуғлнокӣ ва ба андозаи 2,5 маротиба афзудани Маҷмӯи Маҳсулоти Дохилӣ дар давраи солҳои 2000 - 2012 хулоса кардан мумкин аст, ки рушди иқтисодӣ комилан ба афзоиши маҳсулнокии меҳнат, ки дар солҳои 2004 - 2009 то 59 фоиз боло рафта буд, асос меёбад. Афзоиши босуръати маҳсулнокии меҳнат, дар маҷмӯъ, ба афзоиши музди меҳнати воқеӣ оварда расонд, ки ба ҳисоби миёна дар солҳои 2005 - 2010 зиёда аз ду маротиба ва нисбат ба соли 2000 қариб ҳашт баробар афзоиш ёфт. Набояд фаромӯш кард, ки ин афзоиши назаррас бо вуҷуди ночиз будани музди меҳнати дар оғози аср ҷойдошта, ба амал омад. Дар се соли минбаъда тамоюли болоравии сатҳи музди меҳнати воқеӣ нигоҳ дошта мешуд: дар давраи январ - декабри соли 2012 нисбат ба ҳамин давраи соли 2011 он ба андозаи 17,7 фоиз афзоиш ёфт. Музди ҳармоҳаи миёнаи номиналии меҳнат дар соли 2012 - 140,2 доллари ШМАро ташкил дод.

26. Бояд эътироф намуд, ки афзоиши музди меҳнат дар Тоҷикистон ба тамоюли камбизоатӣ таъсири мусбат нарасонида, асосан хусусияти иҷтимоӣ дошта, бе назардошти арзиши сабади истеъмолӣ ё индексатсияи даромадҳои аҳолӣ анҷом дода мешавад.

27. Яке аз хусусиятҳои низоми пардохти музди меҳнат дар Тоҷикистон ин тафриқаи (дифференсиатсияи) беасоси музди меҳнат мебошад. Музди меҳнати нисбатан баланд ба бахши воқеии иқтисодиёт дар соҳаҳои нерӯи

барќ, об ва газтаъминкунї - 380,0 долл. ШМА, сохтмон - 436,2 долл. ШМА, саноати маъдантозакунї ва кўњкорї - 312,5 долл. ШМА мансуб аст. Музди мењнати аз њама кам ба соњањои кишоварзї, шикор ва хољагии љангал - 57,3 долл. ШМА ва аз њама зиёдаш бошад ба кормандони бахши молия - 527,6 долл. ШМА мансуб мебошад.

28. Ба афзоиши музди мењнати воќеї нигоњ накарда, дар мамлакат раванди беќурбшавии (пастравии ќатъии нархи) ќувваи корї давом дорад. Беќурбшавии мењнат натиљаи озодшавии нархњо дар шароити боздоштани афзоиши музди мењнат тавассути паст кардани њадди аќали музди мењнат ва механизми андозбандии фонди истеъмолї мебошад. Чунин тамоюл ба мураккабшавии вазъи иљтимоии мамлакат оварда мерасонад.

То соли 2011 нишондињанда барои њисобњо (минбаъд - НБЊ), ки заминаи њисоб намудани њамаи пардохтњои иљтимої ва ёрдампулињо мебошад, 40 сомониро ташкил медињад. Бо Фармони Президенти Љумњурии Тољикистон аз 14 августи соли 2013, № 1493 "Дар бораи тадбирњои таќвият бахшидани сатњи њифзи иљтимоии ањолї ва зиёд намудани маоши амалкунандаи вазифавии хизматчиёни давлатї, кормандони муассисаю ташкилотњои буљетї, андозаи нафаќа ва стипендия" аз 1 сентябри соли 2013 њадди аќали музди мењнат дар њамаи соњањои иќтисодиёт 25 фоиз афзуда, андозаи он 250 сомониро дар як моњ (52 долл.ШМА) ташкил медињад, ки чун пешина њатто барои таъмин намудани талаботи камтарини инсон нокифоя мебошад. То њоло дар њуљљатњои расмии оморї буљети сабади камтарини истеъмолї, ки бояд арзиши маводи зарурии озуќаворї, молњои саноатї ва хизматрасониро дар бар гирад дар сатњи мамлакат танњо аз рўи арзиши маводи озуќаворї њисоб карда мешавад.

29. Дар Тољикистон низоми умумии њифзи иљтимої муќаррар гардидааст. Солњои 1990 аксари кўмакпулињо, аз љумла нафаќапулињо, бинобар сабаби таваррум беќурб гардиданд ва якбора камшавии даромади Буљети давлатї дар њаљми пешина маблаѓгузорї намудани соњаро мусоидат намекард. Танњо ваќтњои охир рушди иќтисодї ва пуршавии буљет имконият фароњам овард, ки ин низом дигар карда, буљет ѓанитар гардонда шавад.

30. Ба њифзи иљтимої дар соли 2012 ќариб 39,6 фоиз харољоти умумии соњаи иљтимої рост омад. Ќисми зиёди ин харољот ба маблаљгузории низоми нафаќавї равона мешавад. Соли 2010 Ќонуни Љумњурии Тољикистон "Дар бораи нафаќањои суљуртавї ва давлатї" ќабул гардид, ки он имкон медињад низоми андўхти маблаѓњои нафаќавї таъсис ва ин маблаѓњо дар њисобњои шахсии шањрвандон андўхта шаванд.

31. Њамаи шањрвандон ба кўмакпулии суѓуртаи иљтимої њангоми корношоямии муваќќатї њуќуќ доранд. Гарчанде низоми суѓуртаи иљтимої бояд фарогирї на танњо коргарони кироя, балки табаќањои васеи ањолї, аз љумла, кормандони худиштиѓол бошад, вале дар асл он њамаро фаро намегирад. Аз доираи амали низоми мазкур аксари муњољирони мењнатї, ки

дар хориљи кишвар кор мекунанд, берун мондаанд. Барои муњољирон ва хонаводањои онњо, ки аз даромади муњољирони мењнатї вобастаанд, суѓуртаи иљтимої мављуд нест ва онњо вобаста ба бадшавии ањволи саломатиашон, њодисањои нохуш ё худ бекорї, њамчунин мањрумияти иќтисодї њангоми фарорасии давраи пирї мувољењи хавфу хатари иќтисодї мебошанд.

32. Кам будани сатњи пардохтњои иљтимоии давлатї (нафаќа ва кўмакпулињо) боиси он гардид, ки ањолии камбизоат ва осебпазир барои бархўрдор гардидан аз имтиёзњои давлатї кўшиш менамояд, ки ин дар навбати худ харољоти иловагиро аз Буљети давлатї талаб менамояд.

33. Дар Тољикистон дар њалли масъалањои бехатарї ва муњофизати мењнат фаъолияти нозироти мењнат васеъ пањн гардидааст. Нозироти мењнати Тољикистон дар асоси муттањид намудани Хадамоти назорати давлатї дар сoњаи мењнат, шуѓл ва њифзи иљтимоии ањолї (минбаъд-Хадамот) таъсис дода шуда буд. Соли 2009 Ќонуни нави соњаи њифзи мењнат дар тањрири нав маъќул дониста шуда, тањлили низоми миллии њифзи мењнат гузаронида шуд. Солњои охир раѓбат ба масъалањои бехатарї ва њифзи мењнат дар љои кор афзуда, онњо яке аз афзалиятњои асосии сиёсати миллї гардиданд. Моњи декабри соли 2012 Барномаи миллї оид ба њифз ва бехатарии мењнат, ки бо дастгирии ТБМ омода гардида буд, маъќул дониста шуд. Кормандони Хадамот ва шарикони иљтимої рољеъ ба масъалањои муњофизати мењнат, татбиќи низоми идораи њифзи мењнат дар корхонањо, идора кардани хавфу хатар дар соњањои гуногуни иќтисодиёт, ба мисли сохтмон, ки сатњи хавфнокиаш баланд аст, омўзонда шуданд. Яке аз вазифањои муњимтарини ин соња минбаъд таќвият додани низоми миллии њифзи мењнат, аз љумла такмил додани ќонунгузорї ва муосиркунонии (модернизатсияи) назорати мењнат боќї мемонад.

4. Муколамаи иљтимої

34. Ба мављудияти фарњанг ва анъанањои ба даст овардани ризоият (консенсус) нигоњ накарда, муколамаи иљтимої ва трипартизм барои Тољикистон мафњумњои нисбатан нав мебошанд, ки ба миён омаданашон танњо баъди соли 2000-ум дар шароити истиќлолият имконпазир гардид.

Он муњим будани муколамаи иљтимоиро барои ташаккул ёфтани сиёсати иљтимоию иќтисодї, муттафиќии иљтимої ва таъсис додани муносибатњои солими мењнатї пурра эътироф мекунад.

35. Дар 10 соли сипаригардида муколамаи иљтимої ба пешрафти назаррас ноил гардид. Иттифоќњои касаба, ки дар даврони шуравї низ вуљуд доштанд, ба маќоми њаќиќии намояндагии мењнаткашон, ки манфиатњои онњоро тавассути гуфтушунид ва амали коллективона њимоя менамояд, табдил

ёфтанд. Шумораи аъзои Федератсияи иттифоќњои касабаи мустаќили Тољикистон (минбаъд - ФИКМТ), ки соли 1991 таъсис ёфта буд, ќариб 1,2 млн нафарро дар бар мегирад. ФИКМТ 19 филиал ва 14 иттифоќњои минтаќавњ дорад, ки зиёда аз 10 њазор ташкилотњои ибтидоиро фаро мегиранд.

36. Иттињодияи корфармоёни Љумњурии Тољикистон (минбаъд - ИКЉТ) соли 2006 ташкил ёфта, њоло 368 ташкилотро дар узвият дорад, ки асосан аз соњањои саноат, сохтмон, хизматрасонї ва кишоварзї иборат мебошад. Сол ба сол намояндагии ИКЉТ дар раванди муколамаи иљтимої таќвият ёфта истодааст.

37. Бо ќарори Њукумати Љумњурии Тољикистон аз 1 апрели соли 2008, №173 "Дар бораи тасдиќи Низомномаи Комиссияи сетарафаи танзими муносибатњои иљтимоию мењнатї дар Љумњурии Тољикистон" Комиссияи љумњуриявии сетарафа (минбаъд - КЉС) њамчун механизми нињодии муколамаи сетарафаи иљтимої ва муносибатњо таъсис дода шуд. Ба њайати Комиссияи сетарафаи танзими муносибатњои иљтимоию мењнатї дар Љумњурии Тољикистон намояндагони Њукумати Љумњурии Тољикистон, ФИКМТ ва ИКЉТ дохил мешаванд. КЉС њои гузаронидани музокироти сетарафа ва бастани созишномањо, аз љумла муњокимаи лоињањои ќонунњо ва муносибати шарикони иљтимої ба сиёсати иљтимої ва танзими мубоњисањо мебошад.

38. Умуман, ба пешрафти назаррас ва баъзе таѓйироти мусбї дар соњаи баробарии гендерї нигоњ накарда, тањлилњо нишон медињанд, ки намояндагии занњо дар муколамањои дутарафа ва сетарафаи иљтимої кифоя намебошад. Мувофиќи тањлилњои ТБМ намояндагии занњо дар нињодњои муколамаи иљтимої дар Тољикистон ба њисоби миёна 13 фоизро ташкил медињад.

39. Љумњурии Тољикистон конвенсияњои бунёдии "Дар бораи озодии иттињодияњо" ва "Дар бораи истифодабарии принсипњо њуќуќ ба муттањидї дар иттифоќњои касаба ва бурдани гуфтушунидњои коллективї" - ро ба тасвиб расонид. Кодекси мењнати Љумњурии Тољикистон, Ќонуни Љумњурии Тољикистон "Дар бораи шарикии иљтимої, созишномањо ва шартномањои коллективї", Ќонуни Љумњурии Тољикистон "Дар бораи иттифоќњои касаба ва иттињодияњои корфармоён" асоси ќонунгузории миллии муносибатњои мењнатї дар саноат ва муносибатњои сетарафаро ташкил медињанд.

40. Њамин тариќ, нерўи ташкилотчигии аз љињати омилњои таърихї нобаробарии иттифоќњои касаба ва иттињодияи корфармоён, инчунин нокифоягии чї кормандон ва чї корфармоён аз афзалияти узвият ба ташкилотњои намояндагї ва иштирок намудан дар нињодњои муколамаи миллии иљтимої, мушкилоти асосии муколамаи иљтимої дар Тољикистон ба шумор меравад. Вазифаи муњимтарин, чун пешина, рушди имконияти

ниҳодии ташкилотҳои шарикони иљтимої боќї мемонад, ки дар навбати худ ба баландшавии мавќеи намояндагии ин ташкилотњо мусоидат хоњад намуд.

5. Принсипњои бунёдї ва њуќуќњо дар соњаи мењнат

41. Аз љониби Тољикистон њамаи њашт конвенсияи асосие, ки танзимгари принсипњои асосї ва њуќуќњо дар соњаи мењнат мебошанд, ба тасвиб расонида шудаанд. Инчунин аз чор конвенсияњои афзалиятнок дар соњаи идоракунї ду адад - Конвенсияи №81 « Бозрасии мењнат дар саноат ва савдо", ва №122 "Оид ба сиёсат дар соњаи шуѓл" ва 39 адад конвенсияњои техникї низ ба тасвиб расидаанд. Њамзамон меъёрњои мењнати байналмилалї дар заминаи миллии ќонунгузорї ворид карда шудаанд.

42. Кодекси мењнати Љумњурии Тољикистон маљмўи њуќуќњоеро дар бар мегирад, ки њуќуќу ўњдадорињои корфармо ва коргаронро танзим намуда, њифз ва бехатарии мењнатро фарогир мебошад. Он шаклњои шартномањои мењнатї ва шароитњои ќатъ кардани шартномаи мењнатиро ба танзим медарорад.

43. Инчунин Кодекси мењнат механизми танзими бањсњои мењнатї ва муайян кардани сатњи пардохти музди мењнатро тавассути шартномањои коллективї ва гуфтушунидњо муќаррар менамояд. Айни замон кор оид ба тањияи Кодекси нави мењнати Љумњурии Тоїикистон давом дорад ва дар назар аст, ки то охири соли 2015 ба анљом расад.

44. Ќонуни Љумњурии Тоїикистон "Дар бораи њифзн мењнат", №517 аз 19 майи соли 2009 заминаи њуќуќии муфассалтар ва муносибати муосири бењтарро дар соњаи њифзи мењнат инъикос мекунад.

45. Ќатъи назар аз он, ки ќонунгузории миллї ба кор ќабулкунии шахсони то синни 15 - соларо манъ кардааст (ѓайр аз баъзе намудњои кори сабуке, ки ба саломатї зарар намерасонад ва ба љараёни тањсил монеа намегардад), мењнати кўдакон чун масъалаи муњим боќї мемонад. Дар соли 2009 - 180000 кўдакони синни то 15 - сола ба мењнат љалб карда шудаанд, ки ин нишондињанда 34,4 фоизи њамаи кўдаконро ташкил медињад. Дар шањр аксарият кўдакон ба сифати пешхизмат, фаррош дар хона ё корхонањо, ёрдамчиён дар маѓозањо, мошиншўён ё кондукторњо дар наклиёти љамъиятї кор мекунанд. Бо дарназардошти он, ки аксари ањолии Тољикистон дар дењот истиќомат мекунанд ва бо хољагии дењот машѓуланд, мењнати кўдакон асосан дар дењот, њангоми иљрои корњои кишоварзї истифода мешавад.

III. . НАТИЉАЊОИ ИЇРОИ БАРНОМА ВА АФЗАЛИЯТЊО БАРОИ СОЛЊОИ 2015-2017

1. Натиљањои иљрои Барномаи ќабли

46. Бањодињии иїрои Барнома мењнати арзанда барои солњои 2011-2013, ки тобистони соли 2013 гузаронида шуда буд, нишон дод, ки натиљањои асосии ба наќша гирифташуда ба иљро расиданд. Амали муштараки Ташкилоти Байналмилалии Мењнат ва шарикони сетарафа барои ба вуљуд овардани имкониятњои васеи шуѓли арзанда, таќвияти наќши муколамаи иљтимої, танзими самараноки муносибатњои мењнатї, бењтар намудани шароити мењнат равона шудаанд. Умуман, Барномаи мазкур ба афзалиятњои миллї, манфиатњо ва талаботи шарикони сетарафа мувофиќ эътироф карда шудааст.

47. Аз миёни натиљањои нисбатан муњим, ки дар давраи солњои 2011-2013 ба даст омадааст, нуќтањои зеринро ќайд кардан лозим аст:

- соли 2013 Конвенсияи №144 "Оид ба машваратњои сељониба" (меъёрњои байналмилалии мењнат) ба тасвиб расонида шуд, ки дастовард ва натиљаи саъю кўшиши мураттаб ва мутобиќати шарикони сетарафаи Тољикистон ва Ташкилоти байналмилалии мењнат мебошад;
- соли 2012 Конвенсияи №177 "Дар бораи кори хонагї";
- Барномаи њифзи мењнат дар Љумњурии Тоїикистон барои солњои 2013 - 2016 тањия ва аз љониби Њукумати Љумњурии Тољикистон тасдиќ карда шуд; њамчунин барои нозирони мењнат ва шарикони иљтимої оид ба љорї намудани низоми идоракунии њифзи мењнат (ТБМ-НИЊФ 2001) тренингњо гузаронида шуданд;
- роњнамои рушди минбаъдаи Агентии мењнат ва шуѓли ањолї бо маќсади тањкими иќтидори хизматрасонї тањия гардид;
- тањлили низоми мављудаи таълими касбї барои калонсолон гузаронида ва чорањо барои мукаммалгардонии он пешнињод карда шуданд;
- ба воситаи гузаронидани тренингњои дахлдор иќтидори шарикони сетарафа оид ба масъалањои идоракунии музокирањои коллективї, музди мењнат, шуѓли ѓайрирасмї, њимояи њуќуќњои муњољирони мењнатї, љанбаи гендерии њифзи иљтимої ва муњофизати модар мустањкам карда шуд;
- тањлили низоми мављудаи музди мењнат дар бахшњои гуногуни иќтисодиёт гузаронида, тавсияњои бењтаркунии он тањия гардад;
- "Стратегияи Љумњурии Тољикистон оид ба пешгирии Вируси норасогии масунияти одам/ Беморнии пайдошудаи норасогии масуният (минбаъд - ВНМО/БПНМ) дар соњаи мењнат" тањия ва ба имзо расид;

- маљмӯи чорабиниҳо дар доираи Наќшаи миллї оид ба барњамдињии шаклњои бадтарини мењнати кӯдакон, хусусан рӯйхати корњои хатарнок, ки барои кӯдакон манъ аст, тањия ва амалї гардид;

- тањќиќоти тањлилии "Тањлили вазъи соњаи мењнати арзанда" гузаронида шуд, ба шарикони сетарафа ва дигар тарафњои манфиатдор оид ба тањлили воќеии вазъият, пешрафт, масъалањои њалталаби дар роњи расидан ба њадафи мењнати арзанда, ки бо онњо кишвар дучор мешавад, гузаронида шуд ва он ба љараёни тањияи сиёсати миллї ва муайянкунии роњњои имконпазири рушд ёрї мерасонад.

48. Сабаќњое, ки дар љараёни татбиќи Барнома барои солњои 2011 -2013 гирифта шуданд, хусусан дахл доранд ба таќвияти маќоми шарикони сетарафа дар ташкил, гузаронидан ва ќисман маблаѓгузории якчанд ќисматњои Барнома; љалб кардани иттињодияњои корфармо аз бахшњои воќеии иќтисодиёт - энергетика, сохтмон, саноати истихролљи маъдан; зарурати тањияи чорањо љињати паст кардани сатњи камбизоатї; мукаммалгардонии низоми миллии омори мењнат; самаранок истифода бурдани љамъиятњои илмї ва коршиносї; зарурати тањияи маводи методї ва таълимї ба забони давлатї; фаъолтар истифода бурдани шабакањои хабарии ТБМ, ташкилотњои байналмилалї ва васоити ахбори омма барои интишори маълумот оид ба натиљањои Барнома.

2. Афзалиятњои Барнома

49. Њангоми гузаронидани семинар оид ба тањияи Барномаи нав дар моњи сентябри соли 2013 ва машваратњои минбаъда бо шарикони сетарафа оид ба муайянкунии љараёни асосии фаъолияти муштарак барои солњои оянда, пешнињод карда шуд, ки афзалиятњои Барномаи пешина, аз сабаби муњимият ва зарурати худро гум накарданаш барои расидан ба њадафњои рушди иќтисодию иљтимоии Љумњурии Тољикистон нигоњ дошта шавад.

50. Њамин тавр, афзалиятњои Барномаи нав чунин муайян шуданд:

- баланд бардоштани иќтидори шарикони сетарафа дар танзими масъалањои афзалиятноки соњаи мењнат њангоми муколамаи иљтимої;

- рушди имкониятњои шуѓли арзандаи мардон ва занон, аз љумла муњољирони мењнатии баргашта;

- бењтар намудани шароити мењнат ва фарохкунии њифзи иљтимої.

IV. НАТИҶАҲО, НИШОНДИҲАНДАҲО ВА СТРАТЕГИЯ

Афзалияти 1. Баланд бардоштани иқтидори шарикони сетарафа дар танзими масъалаҳои афзалиятноки соҳаи меҳнат тавассути муколамаи иҷтимоӣ

51. **Натиҷаи 1:** Мустаҳкам гардидани механизми миллии сетарафа ва дутарафаи муколамаи иҷтимоӣ, аз ҷумла ба воситаи тақвияти иқтидори ташкилотҳои иттифоқҳои касаба ва корфармоён оид ба самаранок анҷом додани муколамаи иҷтимоӣ дар ҳамаи сатҳҳо.

52. Амалҳои муштарак ба тақвияти иқтидор ва мақоми иттифоқҳои касаба ва иттиҳодияҳои корфармо дар муҳокима ва қабули қарорҳо оид ба масъалаҳои соҳаи меҳнат ва муносибатҳои иҷтимоӣ, фаъол гардонидани Комиссияи сетарафаи танзими муносибатҳои иҷтимоию меҳнатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон равона карда мешаванд. Ташкилоти байналмилалии меҳнат ба шарикони сетарафа тариқи гузаронидани омӯзиши дахлдор барои баланд бардоштани нерӯи онҳо оид ба масъалаҳои муколамаи иҷтимоӣ, такмили механизм ва расмиёти он, самаранок ба амал баровардани Конвенсияи №144 "Оид ба машваратҳои сеҷониба" (меъёрҳои байналмилалии меҳнат), инчунин Низомномаи Конвенсияи №150 "Оид ба танзими масъалаҳои меҳнат" ёрӣ мерасонад. Шарикони иӣтимоӣ оид ба мустаҳкамкунии ҳайати котиботи Комиссияи сетарафаи танзими муносибатҳои иҷтимоию меҳнатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва таъмини мунтазамии ҷаласаҳои он чораҳо меандешад.

53. Ташкилотҳои корфармоён бо дастгирии ТБМ дар рушди хизматрасонии нав ё беҳтар гардонидани хизматрасониҳои мавҷуда, инчунин дар пеш гузоштани манфиати аъзои худ дар сатҳи сиёсӣ фаъолият менамоянд. Ин ба афзоиши ҷозибаи Иттиҳодияи корфармоёни Ҷумҳурии Тоҷикистон барои аъзои афзалиятнок мусоидат менамояд, эътибор ва салоҳияти онро ҳамчун намояндаи асосии манфиатдори корфармоёни Тоҷикистон баланд мебардорад. Чорабиниҳо ба мусоидат дар рушди механизмҳои муайян кардани матлаби ташкилотҳои аъзо ва даровардани тағйироти зарурӣ; таҳлили бозори хизматрасониҳои эҳтимолӣ; баҳодиҳии имконоти ниҳодаи худӣ барои пешниҳод кардани хизматрасониҳо ва таҳия кардани чорабиниҳо оид ба беҳтар намудани иқтидори ташкилотҳо равона мегарданд.

54. Ташкилоти байналмилалии меҳнат бо иттифоқҳои касаба (ФИКМТ) оид ба мустаҳкамгардонии иқтидори он дар татбиқи ҳадафҳои меҳнати арзанда, махсусан дар фаъолияти кормандони бахши ғайрирасмӣ, корро идома медиҳад. Барои таъмини ҳуқуқҳои кормандон ва стандартҳои байналмилалӣ дар соҳаи меҳнат, муосиркунонии (таҷдиди) иттифоқҳои касаба, афзоиши намояндагии иттифоқҳои касаба ва вусъат ёфтани шартномаҳои коллективӣ дар бахши ғайридавлатӣ, пурзӯр намудани ҷараёни

музокироти коллективї оид ба масъалањои музди мењнат чорабинињои омўзишї гузаронида мешаванд. Ташкилоти байналмилалии мењнат дастгирии рушд ва фаъолияти босамари системаи маорифи иттифоќњои касаба ва мубодилаи маълумотро давом медињад.

55. Ташкилоти Байналмилалии Мењнат барои тањия намудани Кодекси мењнати Љумњурии Тоїикистон дар тањрири нав кўмаки техникї ва методї мерасонад.

56. Нишондињандањо:

- ташкилотњои корфармоён (ИКЉТ) ва иттифокњои касаба (ФИКМТ) мунтазам дар муњокима ва ќабули ќарорњо оид ба масъалањои соњаи мењнат ва муносибатњои иљтимоњ љалб карда шудаанд;

- самаранокии фаъолияти Комиссияи сетарафаи танзими муносибатњои иљтимоию мењнатї дар Љумњурии Тољикистон баланд бардошта шудааст: Котиботи комиссияи мазкур фаъолият менамояд, шумораи љаласањо дар давоми сол афзуд; намояндагии занњо дар ин Комиссия зиёд шуд;

- Кодекси мењнати Љумњурии Тољикистон мувофиќи меъёрњои мењнатии байналмилалї аз нав дида баромада шудааст;

- теъдод ё шумораи навъњои нав ё бењтар гардонидашудаи хизматрасонињо аз љониби ИКЉТ тањия ва ба аъзоёни худ дастрас шудааст;

- шумораи шартномањои коллективии нави имзошуда, аз љумла дар бахши ѓайрирасмї; байни аъзои нави иттифоќи касаба њиссаи занњо зиёда аз 35 фоизро ташкил медињад.

57. **Натиљаи 2:** Нерўи шарикони сетарафа оид ба ислоњоти сиёсат ва низоми музди мењнат тавассути муколамаи иљтимої баланд гардид.

58. Дар асоси тањлили вазъи музди мењнат дар соњањои гуногуни иќтисодиёт, ки бо иштироки ТБМ дар доираи Барнома гузаронида шуда буд, оид ба ислоњот ва бењтаргардонии низоми музди мењнат тавсияњо пешнињод гардид ва омўзиши шарикони сетарафа оид ба масъалањои музди мењнат ташкил карда шуд. ТБМ дар љараёни омода намудани тањќиќот оид ба масъалањои сиёсати ташаккули музди мењнат дар Тољикистон бо хусусияти хоси худ ба соњањои зерин ёрии техникї мерасонад: њадди аќали музди мењнат, музокирањои коллективї оид ба масъалањои музди мењнат ва омори музди мењнат. Аз љумлаи намояндагони њамаи тарафњои манфиатдор бо маќсади тањияи тавсияњо оид ба сиёсати маљмўии масъалањои музди мењнат дар сатњи миллї гурўњи корї таъсис дода мешавад. Шарикон фањмиши худро оид ба усулњои бунёдии муќаррар намудани сатњи музди мењнат тавассути иштирок дар тренингњо ва музокироти коллективї оид ба масъалањои музди мењнат вусъат медињанд. ТБМ ба пањн намудани дониш оид ба масъалањои музди мењнат бо истифодаи таљрибаи байналмилалї ба љараёни ташаккули сиёсат дар соњаи мазкур мусоидат менамояд.

59. Нишондињандањо:

- механизми мониторинг ва љамъоварии маълумот оид ба музди мењнат бо таснифот аз рўи љинсият дар доираи низоми умумии маълумоти бозори мењнат таќвият дода шуд;

- шарикони сетарафа мунтазам ба ислоњоти сиёсат дар соњаи музди мењнат тавассути иштирок дар гурўњи корї љалб карда шуданд;

- тавсияњои ТБМ дар лоињаи сиёсати маљмўии нав оид ба масъалањои музди мењнат инъикос ёфтаанд;

- аз љониби ТБМ гурўњи коршиносон оид ба музди мењнат аз намояндагони Вазорати мењнат, муњољират ва шуѓли ањоли, иттињодияи корфармоён (ИКЉТ) ва иттифоќњои касаба (ФИКМТ) ташкил карда (занон ва мардон) омўзонида шуданд.

60. **Натиљаи 3:** Иќтидори амалиёти муштараки Њукумат ва шарикони иљтимої оид ба иљрои Наќшаи миллии барњамдињии шаклњои бадтарини мењнати кўдакон баланд гардид.

61. Ташкилоти байналмилалии мењнат ва Барнома оид ба барњамдињии шаклњои бадтарини мењнати кўдакон (IPEC) ба шарикони сетарафаи ТБМ дар Тољикистон оид ба татбиќи Наќшаи аввалини миллї оид ба барњам додани шаклњои бадтарини мењнати кўдакон тавассути гузаронидани чорабинињои мувофиќ дар самтњои зерин кўмак мерасонад:

- бењдошти иттилоотонї ва воќифият оид ба мењнати кўдакон, аз љумла бо роњи гузаронидани аввалин тањќиќоти миллї оид ба мењнати кўдакон;

- муайянсозии робита миёни мењнати кўдакон ва шуѓли љавонон;

- мусоидат намудан ба инкишофи њамкории "Љануб - љануб" дар минтаќа.

62. Омўзонидани ташкилотњои шарикони миллии масъул барои иљрои Наќшаи миллии амалњо оид ба барњам додани шаклњои бадтарини мењнати кўдакон буда, ба муайянсозии роњњои самараноки мубодилаи таљриба ва воситањои мувофиќи барњамдињии шаклњои бадтарини мењнати кўдакон равона гардидааст. Њамчунин, чорањо љињати ошкор намудани мењнати кўдакон тавассути низоми мониторинги мењнати кўдакон идома дода мешавад. Ташкилоти байналмилалии мењнат ва Барнома оид ба барњамдињии шаклњои бадтарини мењнати кўдакон (IPEC) доир ба мубодилаи маълумот ва таљрибаи масъалањои мењнати кўдакон ва намунаи ибрат ќарор додани амалњои муваффаќона дар ин соња мусоидат хоњанд намуд.

63. Нишондињандањо:

- натиљањои тањќиќоти миллї оид ба мењнати кўдакон дар тавсияњои шарикони миллњ оид ба мењнати кўдакон, ки ба иљрои Наќшаи миллии амалњо равона мебошад, инъикос ёфтааст;

- стратегияи нигаронидашудаи гендерї оид ба барњам додани мењнати кўдакон ва њамкории шуѓли љавонон дар сиёсати миллї муттањид гардидааст;

- шумораи мисоли амалњои муваффаќона дар самти мењнати кўдакон, ки шарикони миллї барои тавсеаи минбаъда муайян намудаанд.

64. **Натиљаи 4:** Нерўи шарикони сетарафа дар соњаи њамкорї љињати башаклдарории шуѓлнокї дар бахшњои алоњидаи иќтисодиёти ѓайрирасмї таќвият дода шудааст.

65. Фаъолияти ТБМ ба баланд бардоштани воќифияти шарикони сетарафа барои зарурати пеш бурдани шуѓли расмї ва ќувваи пешбарандаи он, бо равонасозии таваљљуњ ба корхонањои хурду миёна дар соњањои алоњидаи иќтисодиёт ва гурўњњои гуногуни коргарони ба шуѓли ѓайрирасмї машѓулбуда мутамарказонида мешавад.

Ин бо роњи ташкил кардани семинарњо ва мизњои мудаввар дар сатњи миллї ва минтаќавї, ки яке аз њадафњояш афзун намудани намояндагии кормандони ѓайрирасмї дар иттифоќњои касаба аз њисоби тавсеаи иттифоќњои касабаи нав дар бахшњои алоњидаи иќтисодиёти ѓайрирасмї мебошад, татбиќ мегардад. Машваратњо оид ба масъалањои сиёсї, њамкории техникї ва рушди нерўи шарикон барои амалї гардидани шуѓли расмї ба воситаи тањияи чорањои мувофиќ ва ташаббускорї дар соњаи соњибкорї, шуѓл, сиёсати иљтимоию мењнатї дар бахшњои алоњидаи иќтисодиёти ѓайрирасмї дар њамкории зич бо шарикони иљтимої мусоидат менамоянд. Ташкилоти байналмилалии мењнат барои баланд бардоштани иќтидори иттифоќњои касаба ва иттињодияњои корфармоён љињати масъалањои густурдани фаъолияти онњо дар корхонањо ва коркунони алоњидаи бахшњои ѓайрирасмї, ки минбаъд барои гузаштан ба шуѓли расмї мусоидат мекунанд, кўмак мерасонад.

66. ТБМ расонидани машваратњои техникиро барои устувории низоми ба танзимдарории масъалањо оид ба мењнат ва тадриљан љорї намудани фаъолият дар бахшњои ѓайрирасмї мутобиќи Низомномаи Конвенсияи №150 ТБМ "Оид ба танзими масъалањои мењнат" давом медињад.

67. Нишондињандањо:

- шумора ё фоизи кормандони ташкилотњои шарик (бо таснифот аз рўи љинсият), ки оид ба масъалањои шуѓли ѓайрирасмї иттилоотонии хубтарин ва салоњиятнокї нишон додаанд

- шумора ё фоизи ташкилотњои шарик, ки кормандони масъулашон масъалањои барасмиятдарориро омўхтаанд;

- шумораи ќабули ташаббусњои сиёсї ва ё чорањои амалї аз тарафи шарикони миллї, ки љињатњои гендерї ва мусоидати барасмиятдарории бахшњои алоњидаи иќтисодиёти ѓайрирасмиро ба назар мегиранд.

Афзалияти 2. Рушди имкониятњои шуѓли арзандаи мардон ва занон, аз љумла муњољирони мењнатии баргашта

68. Натиљаи 1: Заминаи њуќуќї ва сиёсии миллї дар соњаи шуѓл такмил гардид.

69. Тољикистон Конвенсияи №122 ТБМ "Дар бораи сиёсат дар соњаи шуѓл" - ро ба тасвиб расонда, њар ду сол Барномаи рушди шуѓл, ки ба паст намудани сатњи бекорї ва дастгирии гурўњњои осебпазир ва бо кор таъминкунии онњо равона карда шудааст ќабул менамояд. Стратегияи бозори мењнати Љумњурии Тољикистон дар давраи то соли 2020, инчунин Барнома оид ба ташкил намудани љойњои корї барои солњои 2008 - 2015 маъќул дониста шуда буд. Бо вуљуди он вазифаи асосї ба роњ мондани арзёбии мунтазами самаранокии сиёсати шуѓл мебошад. Ташкилоти байналмилалии мењнат дар гузаронидани бањодињии иљрои муваффаќонаи Ќонуни Љумњурии Тољикистон "Дар бораи мусоидат ба шуљли ањолї" ва дигар тадбирњо, ки барои рушдн шуѓл равона шудааст, кўмаки техникї мерасонад.

70. Дар асоси натиљањои бањодињии гузаронидашуда тадбирњои нав оид ба вусъатдињии щуѓл, махсусан бо гурўњњои осебпазири ањолї, пешнињод карда мешаванд.

71. Нишондињандањо:

- аз љониби шарикони сетарафаи миллї аз нуќтаи назари гендерї шарњи истифодабарии чорањои сиёсї ва татбиќи Ќонуни Љумњурии Тољикистон "Дар бораи мусоидат ба шуѓли ањолї" гузаронида ва тасдиќ шудааст;
- шумораи тадбирњои аз тарафи Њукумат пешнињодшуда ба рушди шуѓл равона карда шудааст.

72. **Натиљаи 2:** Низоми миллии ахбор ва тањлили бозори мењнат такмил ёфтааст.

73. ТБМ ба рушди низоми маълумот ва тањлили бозори мењнат дар Тољикистон, инчунин дар сатњи минтаќавї, ки барои ќабули ќарорњои озмуда дар ин соња мусоидат менамояд, тањия ва амалї намудани сиёсат ва барномаи бозори мењнат дар асоси маълумоти дуруст ва сањењ оид ба бозори мењнат ёрї мерасонад. Низоми маълумот ва тањлили бозори мењнат бо дастгирї ва кўмаки мутахассисони махсус таълимгирифтаи дахлдори шўъбањои Вазорати мењнат, муњољират ва шуѓли ањолии Љумњурии Тољикистон, мутахассисони Агентии омори назди Президенти Љумњурии Тољикистон ва коркунони хадамоти шуѓл татбиќ карда мешавад. ТБМ дар ташкили асоси кори Гурўњи машваратии техникї, ки аз ташкилотњои манфиатдор ба љамъоварї ва истифодабарии маълумот оид ба бозори мењнат машѓуланд, мусоидат мекунад. Чунончи, омўзиши коркунони Вазорати мењнат, муњољират ва шуѓли ањолї, Агентии мењнат ва шуѓли ањолї,

Агентии омор оид ба масъалаҳои ҷамъкунӣ, коркард, таҳлил ва паҳнкунии маълумот дар бораи бозори меҳнат ташкил карда мешавад. Истилоҳи омории мавҷуда, муайянкунӣ ва тарзи ҷамъоварӣ ва коркарди маълумот мувофиқи стандартҳои байналмилалӣ барои мувофиқа намудан ба сиёсати шуғл ва бозори меҳнат аз нав дида баромада мешавад. Бо талаботи шарикони миллӣ ТБМ барои тайёр намудани муоинаи қувваи кории пилоти мувофиқи стандартҳои байналмилалӣ мусоидат менамояд.

74. Нишондиҳандаҳо:

- маълумот дар бораи вазъи бозори меҳнат дар як сол на кам аз ду маротиба нав мегардад;
- шумораи коркунони ташкилотҳои шарикони миллӣ (бо таснифот аз рӯи ҷинсият), ки донишу малакаи аз дарсҳои ТБМ гирифтаашонро намоиш медиҳанд;
- шумораи нишондиҳандаҳои бозори меҳнат, ки мувофиқи стандартҳои байналмиллалӣ аз нав дида баромада шуданд.

75. **Натиҷаи 3:** Имконияти шуғли арзанда барои ҷавонон бо роҳи инкишофи малакаҳои касбӣ ва омӯзиши соҳибкорӣ зиёд гардид.

76. Стратегияи ТБМ ба устуворшавии нерӯи роҳбарони баландпоя ва мутахассисони масъули масъалаҳои коркард, таҳия ва татбиқи барномаҳои шуғли ҷавонон бо назардошти таҳлили бозори меҳнат ва ҷанбаи гендерӣ. Дастгирии ТБМ инчунин барои ноил гардидан ба натиҷаҳо тавассути рушди шарикӣ ва ҳамкории стратегӣ оид ба масъалаҳои шуғли ҷавонон равона карда мешавад. Ҷалб намудани ниҳодҳои давлатӣ, шарикони иҷтимоӣ ва дигар тарафҳои ҳавсманд ба ҳамкории зич мусоидат намуда имкон медиҳад, ки дар оянда ба истифодаи стратегияи самараноки натиҷаҳо ноил гардем. Ин бо роҳи таъсиси барномаҳои амалӣ минтақавӣ барои рушди ҳамкорӣ ва мубодилаи дониш, ки дар асоси баҳодиҳии коршиносон ба масъалаҳои шуғли ҷавонон ва иштироки шарикони сетарафаи ТБМ дар Тоҷикистон ба даст меояд.

77. Намудҳои гуногуни фаъодият дар доираи ин шабакаи минтақавӣ пешбинишуда ба устуворшавии нерӯи шахсони вазифадор, ки дар масъалаҳои таҳлили бозори меҳнати ҷавонон, коркард ва баҳодиҳии сиёсат ва стратегияи вусъати шуғли ҷавонон, ба назар гирифтани маҳдудияти гендерӣ қарорҳои сиёсӣ қабул менамоянд, роҳбарӣ кардан ба ташаббусҳо оид ба таҳкими асосҳои дониш ва инкишофи воситаҳо; дастгирии сиёсӣ намудани ташаббусҳои илман асоснок ва аз нигоҳи иқтисодӣ манфиатовар дар соҳаи шуғли ҷавонон равона карда мешавад. ТБМ инчунин ташаббусҳоеро, ки ба самти таҳкими робитаи маориф тренингҳо ва минбаъд дастрасӣ ба меҳнати арзанда, баланд бардоштани сатҳи малака мутобиқи талаботи бозори меҳнат, алалхусус омӯзишҳое, ки аз рӯи талаботи шарикони иҷтимоӣ мешаванд, дастгирӣ менамояд.

78. Нишондиҳандаҳо:

- шумораи барномаҳо ва тадбирҳои амалї, ки бо дастгирии техникии ТБМ таҳия шуда,ба довталабони ҷавони корҷўй нигаронида шудаанд;

- шумораи мардҳо ва занҳои ҷавон (дар алоҳидагї), ки бо ёрии тадбирҳои амалинамудаи ТБМ ба кори арзанда роҳ ёфтаанд.

Афзалияти 3: Беҳтар гардонидани шароити меҳнат ва фарохии ҳифзи иҷтимої

79. **Натиҷаи 1:** Низоми миллї дар соҳаи ҳифзи меҳнат такмил дода, назорати меҳнат муосиркунонї карда шуд.

80. Корхонаҳои даромаднок ва раќобатпазир барои таъмини меҳнати арзанда муҳиманд, онҳо бехатарї ва беҳбудии коргарон ва эҳтироми ҳуќуќҳои онҳоро таъмин менамоянд. Корхонаҳо ќобилияти тавсеашавї ва рушдёбиро доранд, ҷойҳои кории устувор ташкил менамоянд. Дар навбати худ меҳнати арзанда шарти зарурї барои таъмини ќобилияти зист ва устувории корхона, афзоиши маҳсулнокї ва раќобатпазирии он мебошад. Корхонаҳое, ки ба масъалаҳои бехатарї ва беҳбудии коргарон, эҳтироми ҳуќуќҳо ва пурра ҷалб намудани онҳо ба рафти истеҳсолот афзалият медиҳанд, дар бартараф кардани талаботи шадиди бозори ҷаҳонї, раќобати афзоянда ва ќонеъ гардонидани талаботи муштариёни ҳарчи бештар серталаб мавќеи судманд доранд.

81. Дар доираи натиҷаҳои Барнома истифодаи бонизоми муносибат оид ба такмил додани низоми муҳофизат ва бехатарии меҳнат (минбаъдМБМ) давом дода мешавад. Ташкилоти байналмилалии меҳнат ба шарикони миллї дар ташкили маќоми мувофиќи сетарафа дар татбиќи Барномаи миллї барои солҳои 2013 - 2016, навсозии тахассуси миллї оид ба МБМ ёрї мерасонад. Амали якҷояи шарикони сетарафа ва ТБМ ба пешрафти конвенсияҳои МОТ №№ 129, 155, 184 ва 187(1) ва навсозии ќонунгузории миллї мувофиќи меъёрҳои байналмилалї, муосиркунонии назорати меҳнат (Хадамот) равона шудааст. ТБМ иќтидори нозироти меҳнат, аз ҷумла идора намудани фаъолияти он, такмил додани низоми тафтиши ҳодисаҳои нохуш дар истеҳсолот, ҳисоб ва баќайдгирии онҳоро инкишоф медиҳад. Ба муколамаи иҷтимої дар ҳалли масъалаҳои муҳофизат ва бехатарии меҳнат ва ба кори назорати меҳнат аҳамияти махсус дода мешавад.

82. Нишондиҳандаҳо:

- симои (тахассуси) миллї оиди ҳифзи меҳнат нав карда шуд;

- шумораи коркунони нозироти меҳнат ва мутахассисони МБМ аз ташкилотҳои шарикии иҷтимої, ки дар натиҷаи омўзиш аз тарафи ТБМ салоҳияти худро беҳтар намуданд;

- шумораи таѓйироти ќонунгузорї ва ниҳодї дар соҳаи МБМ.

83. **Натиҷаи 2:** Беҳтар шудани ҳифзи иҷтимої бо роҳи ҷорї намудани ҳадди аќали ҳифзи иҷтимої.

84. Љаласаи 101 Конференсияи байналмилалии меҳнат дар соли 2012 Тавсияи № 202 "Дар бораи сатҳи ҳадди ақали ҳифзи иљтимої"-ро (минбаъд СҲАҲИ) қабул кард. Дар сатҳи миллї пеш бурдани Тавсияи ТБМ бо роҳандозии чораҳои маљмўї, ки ҳадди ақали ҳифзи иљтимоиро таъмин менамоянд дар муколамаи иїтимоҳ бояд сурат гирад. Тољикистон барои пешрафти СҲАҲИ дар сатҳи миллї якумин мамлакати Осиёи Марказї интихоб гардида, шарикони сетарафаи ТБМ бояд ташаббускорони асосии ин раванд бошанд. Тақвияти иқтидори таҳқиқотҳ дар сатҳи миллї оид ба коркард, иљро, мониторинг ва баҳои СҲАҲИ бо роҳи гузаронидани машваратҳои техникї, мубодилаи омўзиш ва таљриба дар ин соҳа татбиқ карда мешавад.

85. Муҳокимаи СҲАҲИ дар Тољикистон аз пешбарии Тавсияи №202 – и ТБМ бо омўзиши минбаъдаи масъалаҳои марбут оғоз гардид. Соли 2013 дар гуфтугўи миллї оид ба СҲАҲИ агентиҳои байналмилалї (Созмони Милали Муттаҳид ва ташкилотҳои молиявии байналмилалї) ҳамроҳ гардиданд, ки ин барои ба рўзномаи Шўрои координатсионї оид ба рушд дохил кардани масъалаи мазкур мусоидат намуд.

86. Аввалин қадами муҳим - доҳил намудани СҲАҲИ ба ҳуљљатҳои таҳияшавандаи нави сиёсї, ба мисли Стратегияи рушди ҳифзи иљтимої ва Стратегияи баланд бардоштани некўаҳволии мардуми Тољикистон барои солҳои 2016 - 2018 мебошад. Иқдоми навбатҳ, тайёрии вазъи экспрессбаҳодиҳии ҳолати СҲАҲИ мешавад, ки дар оянда ба муҳокимаи техникии ин масъалаҳо равона мегардад. ТБМ ба паҳншавии дониш оид ба ҳифзи иљтимої бо роҳи вусъат додани таљрибаи муваффақи байналмилалї дар соҳаи татбиқи СҲАҲИ мусоидат менамояд. Барои дастгирии пешравии СХАҲИ дар сатҳи миллї машваратҳои техникї оид ба низоми таъминоти иљтимої дар доираи СҲАҲИ пешниҳод мегарданд.

87. Нишондиҳандаҳо:

- принсипҳои СҲАҲИ ба сиёсати миллї дохил шуданд;
- шарикони миллї ба ислоҳоти низоми ҳифзи иљтимої аз тарафи гурўҳи корї оид ба СҲАҲИ љалб шуданд;
- барои пешравии СҲАҲИ дар сатҳи миллї таљрибаи муносиби байналмилалї истифода бурда шуд;
- Стратегияи рушди ҳифзи иљтимоии аҳолї барои давраи миёнамуҳлат таҳия гардид.

88. **Натиљаи 3:** Ҳифзи ҳуқуқҳои меҳнатии муҳоїирон тақвият ёфтааст.

89. Тољикистон ҳар ду конвенсияи ТБМ Конвенсияи №97 (навкардашудаи) соли 1949 "Дар бораи муҳољирони меҳнатї" ва Конвенсияи №143 аз соли 1975 "Дар бораи муҳољирони меҳнатї" (дастурамали иловагї), инчунин Конвенсияи Созмони Милали Муттаҳид соли 1990 "Оид ба ҳифзи ҳуқуқи ҳамаи муҳољирон меҳнаткашон ва аъзои оилаҳои онҳо"- ро ба тасвиб расонид. Дар доираи ба тобеияти Вазорати меҳнат, муҳољират ва шуғли аҳолї дохил шудани Хадамоти муҳољират ТБМ ба тақвияти нерўи

Ҳадамоти муҳоҷират оид ба самаранок истифода бурдани ин воситаҳо, аз ҷумла барои пешгирӣ намудани кирояи кормандон - муҳоҷирон ба корҳои шароиташон вазнин ва маҳдудкунандаи ҳуқуқ мусоидат хоҳад намуд. Ин беҳтаршавии шароити хизматрасонӣ ба муҳоҷирони эҳтимолӣ, аз ҷумла ба пуррагӣ воқифияти онҳоро аз ҳуқуқ ва вазифаҳояшон дар мамлакати қабулкунанда дар бар мегирад. Инчунин, истифодаи қоидаҳои дахлдори Конвенсияи № 181 Ташкилоти байналмилалии меҳнат "Дар бораи агентиҳои хусусии шуғл" дида баромада мешавад.

90. Нишондиҳандаҳо:

- шумораи коркунони Ҳадамоти муҳоҷират (бо таснифот аз рӯи ҷинсият), ки дар натиҷаи омӯзонидани Ташкилоти байналмилалии меҳнат салоҳияти худро беҳтар намуданд;

- шумораи воситаҳои бакорбурдашудаи аз ҷиҳати гендерӣ муассир ва тадбирҳо барои беҳбудии иттилоотонӣ ва воқифияти муҳоҷирони эҳтимолӣ дар бораи ҳуқуқҳо ва вазифаҳои онҳо;

- корҳои тайёрӣ барои ба тасвиб расонидани Конвенсияи № 181 "Дар бораи агентиҳои хусусии шуғл" оғоз гардиданд.

V. НАҚШАИ ТАТБИҚ, МОНИТОРИНГ ВА АРЗЁБӢ

91. Барнома бо иштироки бевоситаи шарикони сетарафаи Ташкилоти байналмилалии меҳнат дар ҷараёни машварати техникӣ бо мутахассисони Гурӯҳи дастгирии техникӣ оид ба масъалаҳои меҳнати арзанда ва Бюрои Ташкилоти байналмилалии меҳнат дар мамлакатҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ таҳия шудааст. Афзалиятҳои асосии Барнома, натиҷаҳои он, нишондиҳандаҳо ва стратегияи татбиқи он дар ҳамдастӣ муайян карда шудааст.

92. Барнома оид ба меҳнати арзанда барои солҳои 2015 – 2017 аз ҷониби шарикони сетарафа дар Тоҷикистон дар ҳамдастӣ бо Гурӯҳи дастгирии техникӣ оид ба масъалаҳои меҳнати арзанда ва Бюрои Ташкилоти байналмилалии меҳнат барои мамлакатҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ, бо дастгирии идораи минтақавии ТБМ барои Аврупо ва Осиёи Марказӣ, департаментҳои техникии штаб - квартираи ТБМ дар Женева, инчунин Маркази илмии байналмилалӣ дар Турин татбиқ карда мешавад. Бо Агентиҳои Созмони Милали Муттаҳид дар Тоҷикистон ва бо дигар ташкилотҳои байналмилалӣ барои барқарор намудани шарикии стратегӣ ва иҷрои натиҷаҳои асосиии Барнома ҳамкориҳо идома меёбад. Ҳамоҳангсози миллии ТБМ дар Тоҷикистон ҳамоҳангсозии умумии раванди иҷрои Барнома ва муттаҳидсозии кӯшишҳои миллӣ ва байналмилалиро, ки ба татбиқи босамари он равона шудааст, таъмин менамояд.

93. Мутобиқи принсипҳои муқарраргардида, барои татбиқи бомуваффақияти Барнома Гурӯҳи кории сетарафаи иборат аз мутахассисони ботаҷрибаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Иттиҳодияи корфармоёни

Тоҷикистон, Федератсияи иттифоқҳои касабаи мустақили Тоҷикистон, инчунин намояндагони Ташкилоти байналмилалии меҳнат таъсис дода мешавад. Принсипи баробарии гендериро ба роҳбарї гирифта, Ташкилоти байналмилалии меҳнат шарикони сетарафаро даъват менамояд, ки ҳайати аз ҷиҳати гендерї баробари Гурўҳи сетарафаи машваратиро таъмин намоянд.

94. Ташкилоти байналмилалии меҳнат дар татбиқи Барнома вобаста ба мавҷудияти захираҳои молиявї ва кадрї, инчунин имкониятҳои техникиаш, мусоидат менамояд. Натиҷаҳои алоҳидаи Барнома барои солҳои 2015-2017 дар доираи лоиҳаи ҳамкории техникии "Бартараф намудани буҳрон ва таъмини меҳнати арзанда ва бехатар - марҳилаи П", барои солҳои 2014 - 2017 бо маблағи Ҳукумати Финляндия; лоиҳаи "Кор фармудани стратегияи тайёрии касбии «Гурўҳи бист», барои солҳои 2012- 2015 бо маблағи Федератсияи Россия; лоиҳаи "Барҳамдиҳии меҳнати кўдакон дар Осиёи Марказї- аз ўҳдадорї ба амалиёт" барои солҳои 2011- 2015 бо маблағи Ҳукумати Олмон иҷро мешаванд. Масъулияти муштараки сафарбар намудани захираҳо дар сатҳи маҳаллї барои иҷрои Барнома ба зиммаи Ташкилоти байналмилалии меҳнат ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

95. Дар асоси натиҷаҳои банақшагирифта ва захираҳои ҷойдоштаи шарикони сетарафа ва Ташкилоти байналмилалии меҳнат, ки аз тарафи Гурўҳи сетарафаи машваратї барои таъмини иҷрои босамар танзим мегардад, Нақшаи татбиқи Барнома таҳия карда мешавад. Баҳодиҳии дохилии иҷрои Барнома ба таври мунтазам (ҳарсола) аз тарафи Гурўҳи сетарафаи машваратї амалї мегардад.

96. Тағйиру иловаҳо ба Барнома тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорї бо мувофиқаи тарафҳо, ворид гардида бо протоколи ҷудогона тасдиқ карда мешавад. Протоколи мазкур қисми ҷудонашавандаи Барномаи ҳамкорї байни шарикони иҷтимоии сетарафаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ташкилоти байналмилалии меҳнат оид ба меҳнати арзанда барои солҳои 2015-2017 ба шумор меравад.

97. Барномаи мазкур пас аз иҷрои расмиёти дохилидавлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди амал қарор мегирад.

98. Барномаи ҳамкории мазкур бо забонҳои давлатї, русї ва англисї дар WEB-сайти ташкилотҳои шарикони сетарафа ва Гурўҳи дастгирии техникї оид ба масъалаҳои меҳнати арзанда дар давлатҳои Аврупои Шарқї ва Осиёи Марказї нашр мегардад.

Аз ном ва бо ваколати Ҳукумат

____

Сумангул Тағойзода

Вазири меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон

ш. Душанбе, «24» 06 2015 с.

Аз ном ва бо ваколати

Иттиҳодияи корфармоёни Ҷумҳурии Тоҷикистон

____

Азизбек Шарипов

Раис

ш. Душанбе, «24» 06 2015 с.

Аз ном ва бо ваколати Федератсияи иттифоқҳои касабаи мустақили Тоҷикистон

____

Шерхон Салимзода

Раис

ш. Душанбе, «24» 06 2015 с.

Аз ном ва бо ваколати Бюрои Байналмилалии Меҳнат

____

Хайнтс Коллер

Директори Минтақавӣ, Бюрои минтақавии ТБМ барои мамлакатҳои Аврупо ва Осиёи Марказӣ

ш. Душанбе, «24» 06 2015 с.